

Belül, a tizenhatoson

– Szemközt Grosits Gyulával

„Ha nincs pap, jó a ministráns is.” A legenda szerint ezzel a mondattal kezdődött Grosits Gyula labdarúgó-pályafutása. Pfluger Dezső, a Dorog egykori edzője szólt oda a tizenöt esztendőes fiúnak, hogy helyettesítse az akkor épp, 1940-ben, behívójának engedelmeskedő Papp nevű kapust. A mester jól választott, a világ egyik legjobb játékosa és az Aranycsapat legendás kapusa lett – feltehetőleg ennek a momentumnak is köszönhetően – az egyházi hivatásra készülő fiatalemberből. Valószínűleg a papi pályán is kiemelkedően állta volna meg a helyét Grosits Gyula, mert sportolói sikereinek titka is ő maga volt. A nemes lelkű, a hívő, a hazájáért küzdő ember, aki elszántságával, bajtársiasságával, játék- és szellemi intelligenciájával, csapattársaival egyé tudott kovácsolni egy nemzetet, lelket tudott önteni a Rákosi-éra alatt testileg és szellemileg megnyomorított magyarságba. Ez az egységteremtés egészen haláláig jellemző volt rá, hiszen teljesítményét mindenki elismerte, hovatartozástól függetlenül magáénak érezte az Ő személyiségét. Grosits Gyula egyetemes volt, és az is maradt a megjelenésével, az élni akarásával és nem akarásával együtt. Ő volt az, aki már a hetvenes évek végén rájött, mi a baj a magyar futballal; a morális, erkölcsi csőd az, amely a jelenlegi problémákat is előidézte. Mert az Aranycsapatban ez nem fordulhatott elő. Ők tisztán éltek, tisztán léptek a pályára, tisztán játszottak. A honvágy tartotta itthon, még ha tudta is, hogy viszontagságokkal teli, fájdalmas élete lesz. Megjárta az ÁVH-s pincék labirintusát, szenvedett kínzóitól, de föléjük tudott emelkedni. Mély istenhite mindvégig átsegítette a nehézségeken.

A Szent István Bazilika kriptájában pihen Grosits Gyula egykori csapattársaival, Puskás Öcsivel, Kocsis Sándorral, a Kockával, ahonnan holtukban is üzennek. *Hit nélkül sem alkotni, sem élni nem lehet.* A nemzet egyik nagy szentélyében lettek és lesznek ők ismét egy csapat, szimbolizálva azt a szellemiséget, amely a győzni akarásban, a nemzeti felemelkedésben testesült meg. Az Aranycsapat nevét skandalva ma is erővel telik meg az a fogalom, nemzeti tizenegy: Buzánszky, Lóránt, Lantos, Bozsik, Zakariás, Budai II, Kocsis, Hidegkuti, Puskás, Czibor... Grosits...

Hogyan emlékszik vissza gyermekéveire? A két háború között született, fiatal korában sem kényeztette el a fennálló politikai helyzet. Hogy élte meg mindezeket?

Elég nehéz feladat számomra a régmúlt eseményeit felidézni jó néhány év-tized távlatából. Négyéves koromból leginkább arra emlékszem, amikor édesanyám agyvérzést kapott, és egy évig fekvőbeteg volt. Ennek a tragédiának köszönhetően kezdődtek meg az életemben azok a csodával egyenértékű események, amelyeket ma sem tudok megfejteni. Édesanyám egyik napról a másikra talpra állt – szó szerint –, és mintha mi sem történt volna, végezte tovább a munkáját. Az egy év alatt erősen hívó életet élt, meggyőződésem szerint ennek a következménye lett, hogy felgyógyult. Ekkor határozta el, hogy belőlem katolikus papot nevel. Egészen kis gyermekkorom óta ebben a szellemben nőttem fel, és el is fogadtam édesanyám kívánságát. Ezután nem sokkal jött a második csoda, amikor a Jóisten újra beleavatkozott az életembe. Közel laktunk a dorogi futballpályához, kézenfekvő volt tehát, hogy mindig, amikor csak tehettem, kint voltam a pályán. Csetlettem-botlottam, labdát szedtem, néztem a felnőttek edzését. Egyik vasárnap délelőtt fél tíz tájban – már mennem kellett volna a nagymisére, amely tíz órakor kezdődött – elhangzott az a bűvös mondat, amit azóta sem felejtettem el. *Ha nincs pap, jó lesz a ministráns is.* Akkor nem is fogtam fel, hogy mit akarnak ezzel mondani, hogy velem itt valami nagy dolog fog történni, azt gondoltam, hogy ez csak egy szójáték. Hirtelen beleszóppentem a csodába, odaállt mellém a teherautó, melyen a dorogi csapat felnőtt játékosai utaztak, felszedtek az utcán, és magukkal vittek. Fel sem merült bennem, hogy bajnoki mérkőzést játszhatok tizenöt évesen. A helyszínen, Komáromban lett világos minden, az edző félrehívott, és azt mondta: *kisfiam, ma te fogsz védeni a csapatban.* Akkor úgy éreztem, hogy az összes vér kifut a fejből, és attól a pillanattól fogva nem emlékeztem az eseményekre. Nem tudtam, hogy öltöztem át, miként kezdtem, hogyan játszottam a mérkőzésen. Egy dolog maradt meg bennem erről a napról, a hazaérkezés pillanata. Késő éjszaka történt, 11 óra tájban. Édesapám kint várt a kertajtóban – nálunk nagyon szigorú szabályok, íratlan törvények uralták a családi életet –, én tisztes távolságban megálltam, mert tudtam, hogy kemény befejezése lesz az örömteli napnak. Megkérdezte tőlem, hogy hol voltam. A szelíd mondat annyira felbátorított, hogy ütőtávolságon belülre merészkedtem. Mondtam, hogy Komáromban. A következő pillanatban kaptam egy hatalmas pofont, ha rá gondolok, még most is csöng a fülem. Ahogy ez lenni szokott ilyenkor, apám rákérdezett, hogy mit csináltam ott. Nagy büszkén, dicsekedve mondtam – a füles ellenére, mert apám is rajongott a futballért –, hogy játszottam a felnőtt csapatban. Édesapám kimeredt, nagy szemekkel vetette rám a tekintetét, és abban a pillanatban már érkezett is a másik pofon. Azt hitte apám, hogy hazudok.

Erre a napra ma is úgy tekintek, mint isteni csoda, mert ez döntötte el a sorsomat. Nem pap lettem, hanem labdarúgó kapus. A Jóisten más hivatásra rendelt, mert attól a naptól kezdve állandó jelleggel játszottam a kezdő csapatban.

Említette, hogy következetes, kemény nevelésben volt része. De a futballpálya közelebb volt az otthonukhoz, mint az iskola vagy éppen a katolikus templom. Adott ez okot némi csibészségre is?

Ha nem tudták a szüleim, hogy hol vagyok, vagy ha úgy tudták, hogy iskolában, akkor mindenképpen. Az volt a tanítás utáni mindennapi menetrend, hogy azonnal mentünk a pályára. A lelátó mögött volt egy kis szabad terület, ahol *csokormecceket* játszottunk. Valahonnan szereztünk egy elszáradt virágcsokrot, amit kitűztünk a betonkerítés tetejére, és azért ment a párbaj. Mindennapi esemény volt ez az életünkben, mindig új csapatokat választottunk, így nem fordult elő, hogy kétszer ugyanaz az összeállítás lépjen pályára. Rongylabda volt akkoriban a játékszer. De az is előfordult, hogy valaki hozott gumilabdát. Később az igazán nagydolog az volt, amikor valaki lehozott egy szelepes bőr futball-labdát. Arra nem emlékszem, hogy kié volt, de a tulajdonos mindig játszott. Ez volt a törvény. A meccsek elején mindig azért drukoltam, hogy engem ne kapusnak válasszanak. De ez egyéni kívánság volt a részemről, amely süket fülekre talált. Így ragadtam pályafutásom végéig a kapus poszton.

Vili bácsi, az ifi csapat edzője egy ilyen „csokormérkőzés” alatt megfigyelt, és szólt, hogy menjek ki az egyik keddi edzésre. Rákövetkező vasárnap pályára léphettem a Dorogi ifi színeiben. Nagy lelkesedéssel készültem, ahogy tudtam a nagy napra. Nyújtógyakorlatok, futás, testedzés stb. Ennek ellenére a mérkőzés maga a katasztrófa volt, akkor védtem először és utoljára abban a csapatban. A meccs végén Vili bácsi közölte velem az öltözőben – a többi gyerek füle hallatára –, ha még egyszer meglát a pálya környékén, úgy felpofoz, hogy édesanyám sem fog rám ismerni. Így elmaradtam a pályától, olyankor nem mentem, amikor a felnőttek vagy az ifinek mérkőzése volt, mert féltam Vili bácsitól. Mit ad isten, néhány év múlva, amikor elkerültem már a MATEOSZ-tól (Magyar Teherfuvarozók Országos Szövetkezete), és szülői látogatásra mentem haza, a park előtt találkoztunk össze Vili bácsival. Akkor láttam őt először a balul sikerült meccs után. El akartam tenni, de már messziről kiabált utánam, hogy álljak meg, valamit el kell mondjon nekem. Közelebb jött, a szemembe nézett, és azt mondta, ő már az ifi meccs után megjósolta, hogy belőlem válogatott kapus lesz. Szólni sem tudtam erre, ilyenkor az ember jobb, ha hallgat.

A későbbiek folyamán a szülei hogyan viszonyultak a labdarúgó-karrierhez. Kijártak a meccsekre?

Édesapám igen, ő minden meccsen ott volt. Sőt ha tehetette még az edzésekre is kijött. Amikor kisgyermek voltam, mindig magával vitt a bajnoki mérkőzésekre is. Édesanyám viszont a pályafutásom alatt egyetlen egyszer nézett meg élőben, Dorogon, 1946-ban a zuglói MADISZ elleni bajnokin. Azért emlékszem ennyire, mert Toldi Géza – a Magyar Válogatott és a Ferencváros alapembere – játszott a Zuglóban, és ő tette ilyen emlékezetessé ezt a dátumot. Vezettünk 1-0-ra, amikor az utolsó percben Toldi a felpályáról kiugratta a labdát. Kifutottam elé, megvártam míg kicsit hosszabban szökteti a játékszert, és belevetődtem. Meg is szereztam a labdát, Toldi sportszerűen átugrott a fejem fölött, de az egyik lába a helyén maradt, és a stoplival felsértette a homlokomat. Erősen vérzett, és

arra gondoltam, hogy a hátralevő egy percben már nem állok fel, húzom az időt. Mindenki azt hitte, hogy úgy fejbe rúgtak, hogy nem térek magamhoz. A játékvezető is odarohant, villant a piros lap, és kiállította Toldit. Búskomoran ment a játékoskijáró felé, ahol összetalálkoztam édesanyámmal. Vesztére. Egy vastag, hosszúnyelű esernyővel ahol érte, csépelni kezdte szegény Toldit. Óriási botrány támadt az esetből, édesanyámat másnap behívták az elnökségre, és mondták neki, ha lehet, ne jöjjön ki többet. Úgy megsértődött, hogy többet valóban nem jött. Televízión, rádión, újságban követte ugyan a pályafutásomat, de meccsen soha többé nem járt.

Már a Budapesti Honvédban játszott, amikor meglátogatta az Andrássy út 60. épületét is. Mire emlékszik vissza arról az éjszakáról?

A Dorog után kerültem a MATEOSZ csapatához, majd amikor megszűnt a vállalat, a jogutódja a TEFU feloszlatta a futballcsapatot is, így isteni csodának köszönhetően a Honvéddhez kerültem. Nagy szerencsémre, mert 1949. március végén, április elején még disszidálni akartam egy tizennyolc fős csoporttal. Valaki elárulta a szándékunkat, ezért lebuktunk. Mindenki tudta rajtam kívül, hogy lelepleződött a csapat, így egyedül jelentem meg a „randevú” helyszínén a Pipa utca és a Tolbuhin körút sarkán. Este hét órakor sétálgattam le és fel az utcán, majd, miután nem jött a megbeszélte gépkocsi, egyre idegesebb lettem: vajon mi történhetett. Később megállt egy ponyvás terepjáró, kiszállt belőle két civil ruhás férfi. Odajöttek hozzám, kedvesen üdvözöltek, beültettek a kocsiba azzal az ígérettel, hogy elvisznek haza, Dorogra. Természetesen az Andrássy út 60. felé tértünk le, és amint bevittek a kapun, megváltozott a hozzám való viszonyuk. Kemény, kegyetlen dolgok történtek. Fölvittek az emeletre, egy szobába, ahol egy százados ült az íróasztal túlsó felén. Eljegyeztem magam egy hazugsággal, mert nem láttam más kitörési lehetőséget. Azt mondtam a kihallgató tisztnek, hogy nem akartam disszidálni, ilyesmiről nincs tudomásom, csak haza akartam menni Dorogra, és egy barátom megígérte, hogy elvisz. Emellett a hazugság mellett ki is tartottam. Nem tudom, pontosan hány órát tartott a vallatás, mert elvesztettem az időérzékemet. Kezdetben egy csillámporral beszórt falhoz állítottak, mögöttem két nagy reflektort kapcsoltak be. Úgy éreztem, mintha milliónyi szikra vágódna az arcomba. Ha behunytam a szemem, akkor szédelegtem, ha megmozdultam, akkor veréssel fenyegettek. Nagy sokára egy hang szólalt meg valahonnan a szoba közepéről, hogy menjek velük. Levittek a pincébe. Egy szűk cellába raktak, melyben keresztbe egy padot építettek. Azt gondoltam, hogy oda le lehet ülni, lehet egy picit aludni, és majd reggel jön az ébresztő. Szó se róla, ahogy félrebillent a fejem, kintről látták, és verték az ajtót, üvöltvén, hogy ez nem szálloda, itt nem lehet aludni. Így telt el az éjszaka, másnap délelőtt folytatódott tovább a kihallgatás. Változatlanul kitartottam a hazugságom mellett. Fizikailag ugyan nem bántalmaztak, de a lelki terror is elég volt. Aznap délután öt óra, fél hat környékén közölte a kihallgató tiszt, hogy megvan a kilépő cédulám, mehetek haza, de az ügynek lesz még folytatása. Ez volt az első alkalom, hogy megjártam az Andrássy út 60-at. Később 1954 és 1956 között rendszeres vendég voltam, kémkedés és hazaárulás vádját akarták rám sütni. Az

ÁVH kérte a Budapesti Honvéd vezérkarát, hogy azonnal szereltesenek le, és adjanak ki nekik. Be akartak vinni, de Nógrádi Sándor, a politikai főcsoportfőnökség miniszterhelyettese kiállt mellettem. Máig sem tudom miért, de megtagadta a leszerelésemet, így csak hetenként kellett vizitálnom az ÁVH palotájában.

Több mint húsz év elteltével, 1978-ban szembe is találkoztam a volt kihallgatómmal, akit elsőre nem ismertem fel civilben, mert akkoriban mindig ÁVH-s egyenruhában volt. Másként festett, galambszürke csíkos ruha volt rajta, ing, nyakkendő, barna cipő. A buszmegállóban álltam a Szent István körúton, oda-jött hozzám. Megszólított. *Na mi van, nem ismeresz meg?* – tegezett le ösztönösen. Úgy látszik, az évek nem múltak el nyomtalanul, félpertuban maradtunk, mint a régi szép időkben, én visszamagáztam. Nagy nehezen beugrott, hogy ő az a bizonyos dr. Kárpáti László, aki több mint egy éven keresztül keserítette meg az életemet. *Alezredes elvtárs!* – adtam hangot „örömmnek”. Mire ő csitított, hogy ne olyan hangosan, nem kell hogy mindenki hallja, hogy ő kicsoda. Amúgy is 1960 óta már az Országos Ügyvédi Kamara elnökeként dolgozik. Azért jött oda hozzám, hogy megmondja milyen karakánul viselkedtem. Hozzátette, ha az életben bármilyen jogi problémám is lesz, ő azonnal jön, és segít. Átadta a névjegykártyáját nevével, címével, telefonszámával együtt. Bennem erre kínos emlékek tolultak fel. Felrémlt, hogyan lifteztettek meg, a pincéket, helyiségeket hogyan mutogatták, a kínzóeszközöket ismertették, mi mire való. Vagy amikor leültettek Kárpáti titkárságára, és másfél óráig senki nem szólt hozzám. Azért is él bennem mindez ilyen elevenen, mert 1954 novemberétől 56. január elsejéig ki voltam tiltva minden sporteseményről, és ráadásul még egy évet nem játszhattam a válogatottban sem. A három esztendő alatt 36 válogatott meccs volt, és hét kapus védett. Kiszámolgattam magamban, hogy ha a politikai okok miatt eltiltott és a ténylegesen játszott meccseket összeadnám, akkor közel 120 válogatott mérkőzéssel csúcstartó lehettem volna a magyar labdarúgás történetében. Nem voltam kegyeltje az akkori rendszernek, így mind személyemnek, mind a magyar sportéletnek visszafordíthatatlan károkat okoztak.

Sok megért esztendő bölcsességével, hogyan látja: mi volt az Aranycsapat titka?

Mindenki ismeri vagy átélte ebben az országban azt az időszakot, amikor patakokban folyt a vér az utcán. Példátlan elnyomás uralta Magyarországot. A fizikai és lelki terror szinte mindennapos volt, az akkori létezés részévé vált. Nem lehetett becsukott szemmel, befogott füllel, eltakart szájjal járni, mert minden előttünk és velünk történt 1946 és 1990 között. Az Aranycsapat pályafutásának csúcsa éppen Rákosi Mátyás és bandája időszakában volt. Számomra és mindenki számára akkor a futball volt az egyetlen kitörési lehetőség abból a mocskból, amelyben élnie kellett ennek az országnak. Volt egy labdarúgócsapat, amely a győzelmeivel elhitette a köznapi emberekkel, hogy mégis vagyunk valakik, hogy Magyarország a világ legjobbja. Az már másodrangú kérdés volt, hogy miben vagyunk a legjobbak, történetesen a futballban. A fő kérdés az volt, hogy mit tudott nyújtani a nemzet számára az a csapat. Büszkék tudtunk lenni arra, hogy magyarok vagyunk. Amikor kifutottunk a pályára nem tizenegy játékos volt ott, hanem 11 plusz 15 millió magyar. Nem azt mondták, hogy győ-

zött a focicsapat, hanem hogy győztünk. Mi, mindannyian. Ebből lehetett erőt meríteni, túlélni annak az időszaknak a borzalmait. Hogy ez a csapat kialakulhatott, annak alapvetően az volt az oka, hogy a tagok döntő többsége még 1945 előtt járt iskolába. Megszoktuk, hogy minden napunkat vigyázzállásban a Szó-zattal kezdtük. Természetes volt az is, hogy vallásos nevelést kaptunk, minden nap templomba jártunk.

Mi történt az Aranycsapat után? A 70-es években már látta a morális szétesését, miért következhetett ez be, és hogy jutottunk idáig?

Önmagában az a tény, hogy egy nagyra hivatott csapat egyik pillanatról a másikra hullik szét, váratlan esemény volt, az 1956-os forradalom és szabadságharc következménye. A Kocsis Sanyi, Puskás Öcsi, Czibor Zoli hármas kint maradt Spanyolországban. Idehaza utánpótlás-problémák voltak, mert az Európa Bajnokságot nyert ifjúsági válogatott szintén kint maradt Nyugaton. Valóban csak egy másod-harmad vonalbeli válogatottat lehetett kiállítani. Igaz ugyan, hogy 59-re felnőtt egy új generáció, és ez már az Albert, Göröcs, Mészöly, Tichy fémjelezte válogatott volt, ahol még magam is szerepet kaptam. Ugyan sok helyen jártam külföldön, de bennem a honvág borzalmas lelkiállapotot okozott. Nem tudtam idegen körülmények között élni, örökös összehasonlítások közepette. Kint jártunk például Brazíliában, gyönyörű túránk volt. Tizenöt mérkőzés volt lekötve, de csak hetet tudtunk lejátszani, mert a Nemzetközi Labdarúgó Szövetség meghirdette, hogy az az ország, amelyik nyilvános mérkőzést játszik a Budapesti Honvéddal, kizárattatik a FIFA-ból. Volt egy szerződésem is a Rio de Janeiróban levő Flamengóval. Megvoltak a biztos anyagiak, a lakás, minden, csak éppen igazolni nem lehetett, mert a FIFA nem engedte. Egy kicsit örültem is, visszajöttem Európába, ahol két hónapos vergődés után bementem a nagykövetségre, kértem a hazatérési okmányt, és 1957. július 4-én hazaindultam. Az úton elkísért egy bécsi fogorvos barátom is, lementünk a határhoz. Azt az információt kaptam, hogy ne nagyon siessék, mert engem a magyar oldalon rabszállító kocsival várnak. Nem hittem el, megérkeztünk a határra. A sorompónál szolgálatot teljesítő ügyeletes határőr tiszt első kérdése az volt, hogy hol van a családod. Ők természetesen biztonságban voltak az osztrák követségen. Elmagyaráztam ezt az egyenruhás tisztnek, de még hozzátettem, hogy megkaptam az információt a fogadtatásomról is. Váltig állították, hogy hazugság az egész, imperialista propaganda, sőt egy ezredes teátrálisan még szét is tárta a kezét, hogy hol látok ott rabszállítót. Tényleg nem láttam, hittem nekik, de azért gyanakodtam. Visszamentem tehát a családomért, és újra megérkeztem a határhoz. Átjutottunk egy vastag sorompón. De alig zárult le a csapórúd mögöttünk, máris feltűnt az a bizonyos rabszállító kocsi. Az autó – amiben utaztunk – minden ajtaját lezártuk. Odajött hozzánk egy másik határőr tiszt, és felszólított, hogy üljünk át a csomagjainkkal egyetemben a rabszállítóba. Résznyire leengedtem az ablakot, közöltem vele, hogy semmilyen körülmények között nem szállunk ki. Féltem a családomat, a lányomat, a feleségemet. Oda hívta a tiszt a parancsnokot is, aki néhány perccel ezelőtt még a rabszállító nem létezését bizonygatta. Ment a huzavona, telefonok sora, végül a beleegyeztek

abba, hogy kocsinkkal követhetjük a rabszállítót. Bementünk Győrbe, tekeregtünk jobbra, balra, míg megérkeztünk egy ÁVH-s laktanyához, ahol a rabszállító bement az udvarra. Megálltam kint, az utcán, nem mentem utána. Ebből aztán megint vita kerekedett, és kijött egy civil ruhás parancsnok. Feltűnt, hogy ismerem valahonnan. Közelebb jött az autóhoz, akkor ismertem fel, hogy az a fiú nem más, mint az egykori szomszédunk Dorogról. Hárman voltak testvérek, mindannyian az ÁVH kötelékében teljesítettek szolgálatot. Nagyon meglepődtem, és megkérdeztem tőle, miért kell bemennünk. Jegyzőkönyvet akartak készíteni az elmúlt időszakról, amit Nyugaton töltöttem. Megkérdeztem, hogy mennyi ideig tart a kihallgatás, mire azt felelte: *három napig*. Tudtam, hogy amit mondanak, annak a fele sem igaz, abban a jogbizonytalanságban a három nap akár 30 évet is jelenthetett. De be kellett menni, nem volt más választás. Amíg kérdezősködtek, faggattak, addig a család kint volt. Legalábbis ebben a hitben nyugodtam meg. Mikor meguntam a kérdezősködést, a parancsnok felé fordultam, mélyen a szemébe néztem, és azt mondtam: *diktáld le te a jegyzőkönyvet, sokkal jobban tudod, hogy hol voltam, merre jártam. Még azt is jobban tudjátok, hogy kivel beszélgettem. Írd le, én aláírom, hadd menjünk*. Valóban így is történt, lediktált egy jegyzőkönyvet, aláírtam, és mehettem volna. De ragaszkodtam a parancsnoki kísérethez. Ki tudja, mi leselkedik rám a folyosó végén. Elkapnak és bevágnak egy pincébe. Nem így történt. Leértünk az udvarra. Kiléptünk, és látom, hogy üres a kocsis. Valami kegyetlen és indulatos harag borította el az elmémet ettől a látványtól, hirtelen felindulásból elkaptam a kapuban álló ügyeletes tiszt zubbonyát: *ha nem mondd meg, hol van a családom, megöllek. Én biztos, de te is velem együtt itt fogsz meghalni*. Látták, hogy nem tréfálok, levittek a pincébe újra. Egy kis helyiség volt leválasztva ott kantinnak, étkezőnek. Ott ült a családom az egyik asztalnál, és jóízűen falatozhattak. Ekkor nyugodtam meg. Azonnal karon fogtam őket, és mentünk. Másnap lementem Tatabányára, mindenki úgy tett, mintha nem történt volna semmi. Ott folytattam, ahol 56 előtt abbahagytam.

Gyula bátyám igazi túlélő.

Az első szívinfarktus a Balatonon ért, megállta a szívem, úgy zuhantam el, mint akit lecsaptak. Egyedül voltam, senki nem volt a közelemben. Nem tudom mennyi ideig feküdtem a betonon. Nem tudtam felállni, amikor észhez tértem, hason csúszva másztam be a lakásba. Nem tudom egészen pontosan, hogy tudtam lefeküdni, de arra emlékszem, hogy másnap reggel kaptam még egy szívinfarktust. Erre hívtam fel a nejemet, hogy jöjjön, mert kétszer valami furcsa dolog zajlott le a mellkasomban. Délután megérkezett, úgy volt, hogy másnap délután megyünk a kórházba. De este, amikor fel akartam kelni, megint elvágódtam, és megjött a harmadik infarktus is, mentő vitt be ezek után a kórházba. Azonnal megműtöttek, kaptam egy pacemakert, egy nap múlva már ki is engedtek. Azonban a történet itt még nem ér véget, néhány nap múlva kilyukadt a tüdőm. Mint kiderült, az első szívinfarktus után, amikor elestem, rázuhantam a betonjárdára, eltört három bordám, és ezekből valamelyik megsértette a tüdőmet, mely ettől lassan kilyukadt. Fogalmam sem volt, hogy mi a baj, mert ha tudom, legalább összehasonlítási alapom van. Fulladoztam, bevittek

a Kút völgyibe Pénzes professzorhoz. Két hétig feküdtem ott. A tortúra még négyszer ismétlődött meg két és fél év alatt. A Jóisten visszataszígtál félúton. Nem tudom, mi dolgom lehet még. Nem mondom, hogy teljesen rendbe vagyok, de hogy élek, ez is egy csoda. Az egész életem Isten segítsége, hihetetlen.

Ebből a hitből kiindulva, ami a társadalmat illeti, mi lehet az egyik megoldás a jövőre nézve?

Nagyon gyorsan vissza kell térni ahhoz a közgondolkodáshoz, hogy nevelés nélkül nincs se jelen, se jövő. Tapasztalatom szerint ma sem a társadalmi, sem a magánéletünkben nincs nevelés, még az általános iskolákban sem. Ha nem tanítjuk meg a gyerekeket – a sportban is – a tisztességre, tiszteletre, ha nem tudatosítjuk a mai magyar ifjúságban, hogy kinek, hova és mivel tartozunk, ha nem tanítják meg a gyerekeket arra, hogy ebben az országban a jogok mellett kötelességek is vannak, akkor ez a lehetetlen állapot nem változhat meg, csak rosszabb lesz. És ez kihat a sportra épp úgy, mint a többi hivatásra, a mindennapi életünkre. Meg kell követelni a rendet, és el kell mondani a felnövekvő generációnak, hogy tiszteljék a szüleiket, barátait, szomszédjukat és azt az országot, ahova születtek. Ha ezeket sürgősen nem tudatosítjuk, nincs remény. Hiszem és vallom, hogy a nevelés, mint feladat, a jövő generáció tekintetében nélkülözhetetlen. Ehhez erőt csak a kötelességtudat biztosíthat, mert ha az nincs, minden csak mellékes megoldás, mint azt több évtizede tapasztaljuk.

Ez Grosits Gyula egyik utolsó üzenete. Akárcsak a futballban, úgy a mindennapi életben is meg kellene fogadnunk ezeket a szavakat. Életében, tetteiben ezen munkálkodott, így vált példaképpé a nemzet fiatalsága számára. A Fekete Párduc a kapuban szinte minden labdát kivédett. Életében is hátrítani tudott legnehezebb és legkritikusabb időkben is. Azonban az utolsó nagy helyzetet már nem védhette, árnyékra vetődött belül, a tizenhatoson.

Lantos Tivadar

(2012)

„A halál-lőtte gólt Grosits nem védhette,
Fekete Párduc: partvonal-túl az íve,
éltette a Himnusz, küzdött is érette,
ministráns lelkület, az Urat dicsérve,
megbékélten végleg árnyékra vetődött,
Ő is, mint a többi, gigászi elődök,
onnan látják, majd oda vesznek a vészek,
s egyszer Egésszé összenőnek a részek,
e sarjasztó fény belőletek is ragyog,
Kárpátokon inneni s túli Magyarok!

(Részlet Döbrentei Kornél *Egyszer egésszé összeállnak a részek* című verséből.)

LANTOS TIVADAR (1981) újságíró.